

TILSYNSRAPPORT – barnehagebasert vurdering

Barnehagebasert vurdering er et ledd i Trondheim kommunes tilsyn med barnehagene. Tilsynet er hjemlet i Lov om barnehager § 8 og § 16. I følge loven skal kommunen gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk, og føre tilsyn med alle godkjente eller godkjenningspliktige virksomheter.

Barnehagebasert vurdering gjennomføres som en elektronisk undersøkelse hvert fjerde år, etterfulgt av stedlig tilsyn i ti barnehager årlig. Fra 2014 har Trondheim kommune som tilsynsmyndighet valgt å sette søkelys på *Barnehagen som språkarena*. Målet for dette tilsynet er å undersøke kvaliteten på det arbeidet som gjøres i trondheimsbarnehagene, og samtidig bidra til kvalitetsutvikling i den enkelte barnehage når det gjelder dette temaet.

Våren 2014 ble det sendt ut et spørreskjema til alle barnehagene, med tema *Barnehagen som språkarena*. Det stedlige tilsynet som nå er gjennomført, er en oppfølging av det som barnehagen svarte i denne undersøkelsen.

I Trondheim kommune er Oppvekstkontoret delegert myndigheten til å føre tilsyn med trondheimsbarnehagene. Det er utarbeidet en overordnet plan for tilsyn med trondheimsbarnehagene, se www.trondheim.kommune.no/tilsyn

Saksnummer:	15/5803
Barnehagens navn:	Rosenborg barnehage
Adresse:	Ladeveien 1 7041 Trondheim
Eier:	Rosenborg barnehage AS
Styrer/daglig leder:	Johanne Kalstad
Dato for varslings:	4.2.2015
Dato for tilsynet:	12.3.2015
Tilsynets art:	Stedlig tilsyn – varslet
Tilstede fra barnehagen:	Styrer: Johanne Kalstad Representanter for foreldre: Stian Karlsen Representanter for ansatte: Stian Dalen Eirik Baardsgaard
Tilstede fra Trondheim kommune	Anne-Karin Baggerud Per Arne Pedersen

Tema for tilsynet

Hensikten med tilsynet er å vurdere barnehagens innhold og praksis. I tillegg til kontrollaspektet skal denne formen for tilsyn bidra til økt bevisstgjøring og fokus på kvalitetsutvikling i barnehagen. Kommunen har valgt å fokusere på temaet *“Barnehagen som språkarena”*.

I rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver beskrives språklig kompetanse som en del av det sentrale innholdet i barnehagen, og *Kommunikasjon, språk og tekst* er et av de sju fagområdene som barnehagene skal arbeide med. Rammeplanen sier at *«Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Alle barn må få et rikt og variert språkmiljø i barnehagen.»*

I Trondheim kommunes økonomiplan for 2011-2014 presenteres flere mål for kompetanseutvikling i barnehagene. Ett av målene er: *«Barnehagen er en inkluderende arena som stimulerer til god språkutvikling og språkforståelse.*

I forbindelse med spørreundersøkelsen ble barnehagens styrer oppfordret til å la ansatte delta i en prosess for å komme fram til svar som var mest mulig representative for hele barnehagen. Spørsmålene i undersøkelsen dreide seg om *planlegging og vurdering; pedagogisk tilrettelegging; personalets holdninger og kompetanse; og samarbeid med foreldre.*

Planlegging og vurdering

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at *«Hvordan fagområdene blir tilpasset det enkelte barn og gruppens interesser og det lokale samfunnet, skal avgjøres i den enkelte barnehage og nedfelles i barnehagens årsplan. Her må progresjon tydeliggjøres.»*

Pedagogisk tilrettelegging

Rammeplanen sier: *«Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Alle barn må få et rikt språkmiljø i barnehagen. Noen barn har sen språkutvikling eller andre språkproblemer. De må få tidlig og god hjelp.»*

Personalets holdninger og bevissthet

I rammeplanen står det at personalet må *«være seg bevisst sin forbildefunksjon for hvordan en lytter, gir konstruktiv respons og bruker kroppsspråk, talespråk og tekst»* og *«vise forståelse for betydningen av barns morsmål»*. Det står også at de må *«tilrettelegge for opplevelser, og skape tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner.*

Personalets kompetanse

I Utdanningsdirektoratets veileder «Språk i barnehagen» står det om kompetanse at *«Barnehageeieren har ansvaret for kvaliteten på tilbudet i barnehagene. I dette ligger muligheten til å velge verktøy og metoder i arbeidet med språk og ansvaret for at personalet har eller får nødvendig kunnskap og kompetanse og tid til å sikre kvaliteten.»*

Samarbeid med foreldre

Barnehageloven sier at *«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»*

Resultatet fra spørreundersøkelsen

I spørreundersøkelsen som ble gjennomført våren 2014 var spørsmålene framsatt som påstander om ulike kjennetegn for kvalitet. Man skulle uttrykke graden av enighet på en skala fra 1 til 6, hvor 1 står for i liten grad og 6 for i høy grad. Det er utarbeidet en rapport som viser samlet resultat for trondheimsbarnehagene, [Barnehagen som språkarena](#). Barnehagene er oppfordret til å sammenligne sine egne svar med de resultater som presenteres i denne rapporten.

Planlegging og vurdering

I undersøkelsen ble det stilt fire spørsmål som dreide seg om fagområdet «Språk, tekst og kommunikasjon», og om hvordan barnehagen tar det ned i sin årsplan og iverksetter det i arbeidet med barna. Mange barnehager svarte at de i høy grad har det med i sin årsplan, mens de i mindre grad har beskrevet hvordan de arbeider med progresjon, selv om rammeplanen krever at dette skal tydeliggjøres. Rosenborg barnehage har svart 4 på «Barnehagens årsplan beskriver arbeidet med fagområdet språk og kommunikasjon og tekst, og 1 når det gjelder beskrivelse av progresjon. Barnehagen vurderer seg selv høyere når det gjelder hvordan arbeidet konkretiseres i arbeidet med barna, og når det gjelder evaluering av arbeidet med barnehagen som språkarena. Der har de svart 5 på begge.

Pedagogisk tilrettelegging

Spørsmålene innenfor dette temaet dreide seg om hvordan personalet opptre og legger til rette for å støtte opp om barns språkutvikling. Vel 80 % av barnehagene har svart 5 eller 6 på alle spørsmålene, det samme gjelder Rosenborg barnehage. For eksempel har de svart 6 på spørsmålene om «Personalet benytter variert litteratur, sang, rim og regler» og «Personalet gjennomfører språkstimulering/språktiltak når barn har særlig behov for det».

Personalets holdninger og bevissthet

Det ble stilt fem spørsmål som dreide seg om holdninger og forståelse for betydningen av arbeid med språk i barnehagen. Undersøkelsen viser at også dette er et område som de fleste har scoret seg høyt. 90 % har svart 4 eller høyere på alle fem spørsmål. Rosenborg barnehage har svart omtrent som gjennomsnittet; 5 på tre spørsmål og 4 på to spørsmål. Det er for eksempel svart 4 på spørsmålet om «Personalet har felles forståelse for hvordan man skal arbeide med barnehagen som språkarena».

Personalets kompetanse

Det ble stilt tre spørsmål om kompetanse. Når det gjelder kompetanse om språkutvikling generelt, så har de fleste svart at de i høy grad har god kompetanse, de har svart 5 eller 6. På spørsmål om kunnskap om norsk- og andrespråkutvikling er det flere som scorer seg lavt, 3 eller 2. Utfyllende kommentarer viser at det er mange barnehager som ønsker kurs eller annen opplæring. Rosenborg barnehage har svart 4 på to spørsmål 5 på ett. De har scoret seg litt under gjennomsnittet når det gjelder kompetanse generelt, og omtrent som gjennomsnittet når det gjelder kunnskap om norsk- og andrespråkutvikling. I barnehagens utfyllende kommentarer kommer det fram at personalet har ulik kompetanse, men at samtale og veiledning bidrar til stadig utvikling.

Samarbeid med foreldre

Det ble stilt tre spørsmål om språkutvikling og språkstimulering er tema i det daglige samarbeidet og i møter. Det kom fram i undersøkelsen at de fleste barnehagene er godt fornøyd med seg selv på dette området, særlig når det gjelder samarbeid om enkeltbarn. Rosenborg barnehage har svart i

samsvar med flertallet, med 5 på alle tre spørsmål. Det presiseres at språkarbeid sjelden er tema på foreldremøter, men at det blir tatt opp i foreldresamtaler.

Om prosessen rundt besvarelsen

Alle spørsmålene i undersøkelsen ble gjennomgått i et personalmøte og alle ansatte deltok i vurderingene.

Om forberedelsene til dialogmøtet

Representantene for de ansatte hadde fått utdelt barnehagens besvarelse i forkant av dialogmøtet.

Gjennomføring av stedlig tilsyn 12. mars 2015

Tilsynet ble gjennomført som et dialogmøte med samtale omkring de spørsmål som ble stilt i spørreundersøkelsen. I møtet deltok en foreldrerepresentant, en barnehagelærer og en assistent. Styrer var til stede som observatør. Møtet ble gjennomført på barnehagen umiddelbart etter barnehagens åpningstid.

Ut fra barnehagens besvarelse valgte vi å sette søkelys på to områder; «Personalets holdninger og bevissthet» og «Personalets kompetanse». Hver enkelt av deltakerne fikk fritt komme med sine betraktninger om hva de mente det var viktig å snakke om innenfor disse temaene.

Når det gjelder **personalets holdninger og bevissthet** ble følgende trukket fram:

- Personalet er bevisst på å bruke språket i alle sammenhenger
- Ansatte er opptatt av å være gode rollemodeller gjennom den måten de snakker med barna
- Bevisst språktrening med flerspråklige barn
- Ved henting oppfordrer de ansatte barna til å fortelle hva som har skjedd i løpet av dagen
- De synger mye, noe som også merkes hjemme
- De ansatte er opptatt av å få med «de stille barna»
- Språkutvikling er tema i foreldresamtaler

Når det gjelder **personalets kompetanse** ble følgende trukket fram:

- Pedagogene er flinke til å inkludere og veilede resten av personalet
- Barnehagen har godt utvalg av pedagogiske hjelpemidler som de benytter
- De ansatte er kreative når det gjelder å utvikle egne opplegg og materiell som benyttes i språkgrupper
- Det er ønskelig med mer kompetanse når det gjelder flerspråklige
- Det er behov for veiledning når det gjelder å skrive årsplan

Oppsummering og konklusjon

Barnehagens styrker:

Rosenborg barnehage er en liten og oversiktlig barnehage hvor de voksne jobber tett og er i dialog gjennom hele dagen. Kommunikasjonen er preget av åpenhet og inkludering. Pedagogene er opptatt av å gi veiledning underveis, og assistentene er opptatt av å lære og å utvikle seg.

Barnehagens utfordringer:

Det at barnehagen er liten skaper også utfordringer. Det er mye ansvar på få pedagoger når det gjelder å oppfylle alle krav som stilles til pedagogisk innhold. Lov og forskrifter stiller de samme krav til alle barnehager uansett størrelse.

Barnehagen har tidligere hatt få barn med annet morsmål enn norsk, men har nå flere søkere og uttrykker behov for mer kompetanse om barn og familier som kommer fra andre land.

Konklusjon:

De ansatte er bevisste på betydningen av å bruke daglige situasjoner til å stimulere barnas språkutvikling, i tillegg til at de tilrettelegger for spesielle opplegg for de som har behov for det. Vi etterlyser en skriftlig plan for arbeidet, både når det gjelder barnehagen som språkarena og pedagogisk innhold for øvrig. Vi ser at barnehagens årsplan er mangelfull når det gjelder å oppfylle kravene til innhold som beskrives i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Styrer har et særlig ansvar for å iverksette planlegging, dokumentasjon og vurdering av den pedagogiske virksomheten, jfr. Rammeplanen, kapittel 4. Vi forventer at styrer og pedagogisk leder umiddelbart setter i gang arbeidet med ny årsplan, og tar kontakt med oss dersom det er ønskelig med veiledning.

Vi anbefaler videre at barnehagen styrker sin kompetanse når det gjelder flerspråklige barn og familier. Vi oppfordrer til å undersøke de ressurser som finnes på Trondheim kommunes nettside:

<https://www.trondheim.kommune.no/flerkultur>

Trondheim 20.3.2015

Anne-Karin Baggerud,
Oppvekstkontoret

Per Arne Pedersen
Oppvekstkontoret